

ТАҚРИЗ

ба автореферати диссертатсияи Ҷумазода Умеда Рабимкул дар мавзӯи «Технологияи педагогии ташаккули салоҳияти грамматикӣ омӯзгори ояндаи забони хориҷӣ дар асоси муоширати байнифарҳангӣ», ки барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои педагогӣ аз рӯйи ихтисоси 5.3 – Педагогика (5.3.10.9 – Назария ва технологияи таълими забонҳои хориҷӣ (забони англисӣ)) пешниҳод шудааст

Дар шароити муосир баланд бардоштани сатҳи омодагии касбии омӯзгорони ояндаи забони хориҷӣ, аз ҷумла рушди салоҳияти грамматикӣ онҳо ҳамчун ҷузъи муҳими салоҳияти муоширатӣ, аҳамияти махсуси назариявӣ ва амалӣ пайдо мекунад. Аз ҳамин нуқтаи назар, таҳқиқоти диссертатсионии Ҷумазода Умеда Рабимкул саривақтӣ, мубрам ва ҷавобгӯи ниёзҳои воқеии илми педагогика мебошад.

Таҳлили мухтавои автореферат нишон медиҳад, ки муаллиф тавонистааст масъалаи мавриди таҳқиқро дар заминаи таҳлили амики адабиёти илмӣ ватанӣ ва хориҷӣ баррасӣ намуда, мавқеи илмӣ худро бо далелҳои қофӣ асоснок намояд. Дар автореферат робитаи мантиқии байни масъалаҳои назариявии ташаккули салоҳият, равиши муоширатӣ, муносибати байнифарҳангӣ ва технологияҳои муосири таълим хеле хуб инъикос ёфтааст, ки ин аз ҷаҳонбинии илмӣ ва омодагии баланди назариявии муҳаққиқ шаҳодат медиҳад.

Қобили тавачҷуҳ аст, ки муаллиф ба масъалаи ташаккули салоҳияти грамматикӣ аз дидгоҳи нав муносибат кардааст. Агар дар аксари таҳқиқоти пешина диққати асосӣ ба омӯзиши низоми қоидаҳои грамматикӣ равона гардида бошад, дар ин таҳқиқот грамматика ҳамчун воситаи амалисозии муоширати байнифарҳангӣ арзёбӣ шудааст. Ин гуна тағйири нуқтаи назар ба таҳқиқот мазмуни нави илмӣ бахшидааст ва онро аз бисёр корҳои қаблӣ фарқ мекунад.

Дар рисолаи худ муаллиф тавонистааст ихтилофи мавҷударо байни талаботи таҳсилоти муосир ва сатҳи воқеии омодагии донишҷӯён нишон диҳад. Аз як тараф, стандартҳои давлатӣ омӯзгорони соҳибсалоҳиятро тақозо менамоянд, аз ҷониби дигар, натиҷаҳои таҳлили ибтидоӣ нишон медиҳанд, ки қисми зиёди донишҷӯён ҳангоми истифодаи сохторҳои грамматикӣ дар вазъиятҳои воқеии муошират мушкилӣ мекашанд. Муайян намудани ҳамин ихтилофи илмӣ барои интихоби дурусти самти таҳқиқот заминаи воқеӣ фароҳам овардааст.

Яке аз муҳимтарин дастовардҳои диссертант таҳияи амсилаи илмӣ ташаккули салоҳияти грамматикӣ мебошад. Ин амсила модели мукаммали педагогӣ мебошад, ки тамоми унсурҳои раванди омӯзишро дар асоси муносибати салоҳиятнок муттаҳид месозад. Ҳамоҳангии мақсад, муҳтаво, принципҳо, усулҳо, воситаҳо ва натиҷаҳои интизоршаванда аз сатҳи баланди фарҳанги методологии муаллиф шаҳодат медиҳад.

Аз нигоҳи назарияи педагогика, арзиши муҳими таҳқиқот дар он аст, ки технологияи пешниҳодшуда ба рушди ҳамзамони дониш, малака, маҳорат, таҷрибаи муошират ва қобилияти истифодаи грамматика дар муҳити воқеии байнифарҳангӣ нигаронида шудааст. Чунин муносибати маҷмӯӣ ба ташаккули салоҳият имрӯз яке аз талаботи асосии таҳсилоти муосир ба ҳисоб меравад.

Ҷиҳати дигари мусбати таҳқиқот – истифодаи самараноки имкониятҳои технологияҳои муосири таълим мебошад. Муаллиф исбот намудааст, ки истифодаи усулҳои интерактивӣ, воситаҳои рақамӣ, машқҳои нутқӣ ва фаъолияти гурӯҳӣ метавонад ба баланд гардидани фаъолнокии донишҷӯён ва рушди қобилияти истифодаи оздонаи воситаҳои грамматикӣ мусоидат намояд. Ин пешниҳодҳо имрӯз барои таҷдиди мазмуни таълими забонҳои хориҷӣ аҳаммияти амалӣ доранд.

Дар автореферат таҷрибаи педагогӣ бо риояи талаботи таҳқиқоти илмӣ ташкил ва гузаронида шудааст. Муаллиф натиҷаҳои таҷрибаро пешниҳод намуда, онҳоро аз ҷиҳати омӯрӣ таҳлил намудааст ва самаранокии технологияи таҳияшударо асоснок кардааст. Ин муносибат эътимоднокии натиҷаҳои илмиро таъмин намуда, ба ҳулосаҳои пешниҳодшуда асоси қофӣ илмӣ мебахшад.

Бояд махсус таъкид намуд, ки натиҷаҳои таҳқиқот танҳо барои ихтисоси омӯзгори забони англисӣ маҳдуд намешаванд. Асосҳои назариявӣ ва технологияи пешниҳодшуда метавонанд дар омодакунии омӯзгорони дигар забонҳои хориҷӣ низ истифода шаванд. Ғайр аз ин, баъзе ҷузъҳои амсилаи таҳияшуда метавонанд дар таҳияи барномаҳои таълимӣ, дастурҳои методӣ ва курсҳои тақмили ихтисоси омӯзгорон низ татбиқ гарданд.

Соҳтор ва мазмуни автореферат пурра ба талаботи муқарраргардидаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷавобгӯ мебошанд. Қисмҳои асосии таҳқиқот байни ҳамдигар алоқаи мантиқӣ дошта, мақсад, вазифаҳо, фарзия, нағзҳои илмӣ, аҳаммияти назариявӣ ва амалии таҳқиқот ба таври пайдарпай ва муназзам ифода ёфтаанд. Забони илмӣ автореферат раво, дақиқ ва аз лиҳози услубӣ мукамал мебошад.

Ҳангоми мутолиаи автореферат танҳо як мулоҳизаи хусусияти тавсиявӣ ба миён меояд:

1. Ба андешаи мо, дар оянда васеъ намудани доираи таҳқиқот тавассути муқоисаи самаранокии технологияи пешниҳодшуда дар муассисаҳои гуногуни таҳсилоти олии ва дар муҳити бисёрзабона метавонад арзиши илмӣ онро боз ҳам ғани гардонад.

Ин пешниҳод танҳо хусусияти рушди минбаъдаи таҳқиқотро дорад ва ба сифати умумии қори анҷомёфта таъсири манфӣ намерасонад.

Хулоса қардан мумкин аст, автореферати диссертатсияи Ҷумазода Умеда Рабимқул таҳқиқоти мустақилона, муқаммал ва аз ҷиҳати илмӣ асоснок буда, бо навгонии илмӣ, аҳаммияти назариявӣ, арзиши баланди амалӣ ва эътимоднокии натиҷаҳои худ фарқ мекунад. Натиҷаҳои бадастомада метавонанд дар рушди назария ва амалияи методикаи таълими забонҳои хориҷӣ саҳми арзанда гузоранд.

Бо назардошти гуфтаҳои боло, чунин мешуморам, ки автореферати мазкур ба талаботи муқаррарнамудаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон пурра ҷавобгӯ буда, Ҷумазода Умеда Рабимқул барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои педагогӣ аз рӯйи ихтисоси 5.3.10.9 – Назария ва технологияи таълими забонҳои хориҷӣ (забони англисӣ) қомилан сазовор мебошад.

Доктори илмҳои педагогӣ,
профессори кафедраи забоншиносии
умумӣ ва типологияи муқоисавии
Донишгоҳи миллии Тоҷикистон

Рӯзиева Лола Толибовна

"Имзои Л.Т. Рузиеваро тасдиқ мекунам"

Сардори Раёсати кадрҳо
ва қорҳои махсуси ДМТ

Шодихонзода Э.

Суроға: 734025, Ҷумҳурии Тоҷикистон,
шаҳри Душанбе, х. Рудаки, 17
тел.: +992 945 88 10 88

« ____ » _____ соли 2026